

Hirdetések és nyilvántartások... Budapest IV. hímző-utca és kalap-utca sarkán 1. sz.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztő- és kiadó-hivatal: Budapest IV. hímző-utca és kalap-utca sarkán 1. szám.

Tisza Kálmán.

A korona nagy kitüntetésben részesítette a magyar kormány elnökét. A legelső rendjének egyikének nagy keresztjét adományozta neki.

Tisza Kálmán politikai ellenfelei vagyunk. Alknt nem ismerő, komoly, elszánt ellenfele. A társadalmi szokott udvariasság parancsolná nekünk, hogy e nagy kitüntetésért üdvözlésére siessünk.

S bizony nem örülünk Tisza Kálmán kitüntetésén. Sok szomorú okunk van ezen nem örülni. Elmúlt annak husz éve már, mikor Tisza Kálmán legelőször kilépett a közpályára.

Öt év óta kormányozza Tisza Kálmán Magyarországot. Öt év óta legelső és legbizalmasabb tanácsosa a koronának.

kormányunkat? Közlebb hozta-e ő a fejedelm szívet a nép szenvedéseire? Bol-dogabbá tette-e ő a magyart? Megszabadította-e ő Magyarországot egy gyökeresen elhibázott államjogi kiegyezés nyúgatóitól?

A nemzet minden bizalmát elvesztő Tisza Kálmán iránt, a bécsi udvar legmagasabb kitüntetésben részesíti őt. Ez egymással szemközt álló ridég tény peccséli meg az ő közpályáját.

A mai nagy kitüntetés ismét csak szaporítja a csalódások számát. Még sokan voltak országszerte, kik úgygondolkoztak, hogy bármily ártalmatlan következmények lettek is Tisza Kálmán egyik s másik intézkedéseinek: rá nem az udvar kegyei gyakoroltak hatást.

Budapest, október 28. Tisza Kálmán miniszterelnök kitüntetése képezi a fővárosban ma a beszélgetés tárgyát egy a társadalmi mint a politikai körökben.

E kitüntetésnek politikai fontosságát külön lehetetlen félr. ismerni. Nemesak a multro vonatkozik ez, hanem — beavatott egynék nézete szerint — a jövőre is. Az egyesült ellenzék és pártok kivüliek azon hite, hogy Tisza Kálmán iránt az udvar bizalma csökkenőben volna, ezzel teljesen szétfoszott.

megtáogatá, a román csillagrend nagy keresztjével öbajtá a magyar miniszterelnököt feldiszníteni. Tisza azonban a kitüntetését el nem fogadta, „mert — ugymond — uram királyom ismételve ki akart hasonló módon tüntetni, de nem válek azon helyzetben, hogy nagy kegyét elfogadjassam.”

A Kínával való viszony bonyolódásáról — mint szent-pétersvári levelezőnk tudósít — aggasztó hírek terjedtek el. Bármennyire is meg akarják nyugtatni a közvéleményt, a tény az, hogy Oroszországnak sok engedményt kellene tenni, ha Kínával béket akar.

Irország és angol keleti politika. A legutóbbi huszonegy óra alatt Angliából két, tartalmára nézve szerfölött különböző, de egyaránt figyelemre méltó beszéd hirt hozta meg a táviró.

Midőn utoljára fejtegettük e helyen az ir agrárius kérdés fontosságát, azon meggyőződésünkre adtunk kifejezést, hogy hatalmi rendszabályokkal nem lesz oszillátható az irországi lakosság forrongása.

A kormány által mostanig alkalmazott rendszabályok nemesak hogy nem csillapították az izgatottságot, hanem ellenkezőleg ugy hatottak, mint olaj a tüzre. Igaz, hogy e rendszabályok messze mögötté maradtak azoknak, melyeket a kontinens bármelyik államának kormányja hasonló körülmények között teljes eréllyel és teljes kimélettel alkalmazna.

Hogy miért kaptak külön Tisza Kálmán épen most a Szent-István rend nagy keresztjét? Ennek a benső körök következő okát adják. Midőn az ősz elején Károly román fejedelem fővárosunkat

oly viszonyok léteznek, melyek miatt még a szultán is szígyenelné magát.

Sajátságos játéka a véletlennek, hogy majdnem ugyanakkor midőn a Beaconsfield-kormány volt külügyminisztere, a legelősebben kárhözta a szabadalvti kabinet botor külpolitikáját, mely „a békében ürít lopó és háboruban foglyait megcsenkitő” montenegróiak érdekében indított akcióit a porta ellen, — hogy majdnem ugyanakkor a Gladstone-kabinet kereskedelmi minisztere válságos fanatizmussal beszállt Anglia azon kötelességéről, hogy fölszabadítsa a balkánfélszigeti keresztény népeket.

Mi mást jelent ez, ha azt nem, hogy az angol kormányunk határozott szándéka tovább folytatni azon politikát, mely a hajóadattüntetés és Gladstone-azon fozamos javaslatát vezetett, hogy a hatalmak a Dardanellákhoz és Kisázsiai keleti partjához tegyék át az akció színhelyét? Nem tudjuk, mennyiben beszélt Chamberlain az angol kormány nevében. De, kérdjük, nem nyílt fölbátorítása-e Oroszországnak az, hogy ha az angol kabinet egyik tagja Anglia becsületbeli kötelességének mondja azt, hogy megtartsa semlegességét az esetben, ha „más valamely hatalom” vállalkoznék a balkánfélszigeti népek „fölszabadítására”?

Am a londoni kabinet hasztalanul iparkodik elterelni a keleti politika előtérbe-tolása által az angol közvélemény figyelmét az irországi állapotokról. E szígyent van az angol hatalomnak achilles sarka. Bizonyos, hogy Anglia elég erős elbánni egy esetleges ir fölkelésre. De a forrongó Irország szerfölött veszélyessé válhatnék Angliára, mihelyt külföldön bonyolódna valamely tengeri hatalommal. Volt már idő, midőn ugy látszott, hogy az egyesült államok és Anglia között háborura fog kerülni a dolog. Ma az ir mozgalm vezetői Észak-Amerika iránti rokonszenvükkel tüntetnek. Nem kellene-e ezen jelenségnek is arra bírnia az angol kormányt, hogy az ir földbirtokviszonyok reformja által egyszer s mindenkorra elejét vegye azon elégtelenségnek, mely bizonyos körülmények között fölötte veszélyessé válhat Anglia biztonságára? Nem a Balkán-félszigeten, hanem Irországban vannak hát nagy teendők az angol kormányok. Az ir agrárius kérdés hasonlíthatatlan fontosabb Angliára nézve, mint az, vajjon Montenegro megkapja-e Duleignót avagy nem. Reméljük, hogy Salisbury beszéde egyik jelensége annak, hogy az angol konzervatívek ezentel erélyesebben fognak sikra szállani a Gladstone-kormány ellen, mint mostanig.

Budapest, okt. 28. Duleigno átadása, ha a táviratoknak hihe-tünk, már csak néhány nap kérdése. A porta erélyes intézkedéseket tesz, hogy a kérdés biztosan elintézhető legyen s az alkudozásokban is egyre kevesebb az ellentét a két fél között. Ugy látszik, a porta hajlandó megtenni Montenegrónak azt, hogy a konvenczió aláírása után néhány nappal nemesak kiüríti a duleignói területet, a mint a „cesszió”-t előbb értelmezték, hanem azt formaszertien át is átadja a montenegróiaknak. E czélból küldhetné Dervis pasát Szalonikiból négy zászlóalj Skutariba, hogy Riza pasát akciójában támogatssa. — Ez a csapatküdés azt is látszik bizonyítani, hogy Konstantinápolyban nincsenek teljesen megnyugodva az albanok magatartása fölül. Jelentik egyúttal, hogy Seymour altengernagy le akar szönni a parancsnokságról. Ha e hír valósl, ez teljesen egyértelmű lesz a flotta feloszlásával s Franciaország csakugyan hazarendelheti hajóit, mielőtt a parlament november 10-ikén összeül. A „förd-kádak”, mint Lord Salisbury a flottát gúnyosan nevezte, megtették a mit tehettek s ideje is, hogy hasznosabb czéllra alkalmaztassanak — othon. A volt angol külügyminiszter táviratilag jelzett beszéde, mely a konzervatív párt részéről első és jelentékeny lépésnek tekinthető az eddigi túrelmes tartózkodásból való kimozdulásához,

ma terjedelmesebb kivonatokban van előttünk. Addig is, míg a nagyrészt beszéde egész terjedelmében adhatók, közöljük nevezesebb passzusait:

Salisbury marquis mindenekelőtt sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy a parlament most nem ülészik, mert a helyzet ritkán volt még korább s a kormány eljárása nagyon is rászorult a parlament szentesítésére. Gladstone ez mondta, hogy Ausztria soha semmi jót se tett, most azt mondhatja Anglia: Ausztria-Magyarország telt valami jót, t. i. azáltal, hogy a város könyvet közzétette. Midőn Gladstone az ellenkező tartozott, a kormányt titkoldással vádolta; holott most saját politikáját az osztrák város könyvből kell Angliának megítálnia. — A marquis fejtegette ezután a hajóhaditüntetési nevezettség és hasonlatlan voltát, minthogy a matrózok nem szállhatnak partra s az ágyuk nem tűzhetnek. Égügy oda lehetett volna küldeni hat fellobogózózt förd-kádát. Az egész tüntetés emlékeztet a kínásik hadviselésre, akik festett ágyukat állítottak fel, hogy az ellenség megijessék. Amde a szultán az ir förtélyeskedést nem riadt meg. Az egész dologban az a legkülönösebb, hogy emny erély fordítottul oly dologra, melyben Angliának és az angol népek a legelső kötelességük a szígyent. Gladstone elidegenítette Angliától a hatalmakat, melyek Európában mindig természetes barátai voltak s az aza a hatalommal szövettek, mely mind Anglia legvesélyesebb versenytársa volt és Anglia politikáját a leggyalázatosabb európai despotizmus politikájához fűzte, s mindezt a montenegrókat, kik béke idején marhat lopnak a háborúban, mint hősök megcsenkitik a foglyokat, mint minden felül civilizált nemzet és a városbörtek. A mi Görögországot illet, a berlini konferencia nagy vélekedett, hogy Török- és Görögország állapotaira nézve jobb volna, ha Thesszália egy része és Epirus Görögországnak engedtetnék át és hat hatalom — Törökország nélkül — Berlinben közzétette a követelést és területek békés átadására felajánlani; de egyetlen szó sem mondatott erőszakos elszakításról; ellenkezőleg Beaconsfield is lehetőséggé ellen erősen tiltakozott. Az osztrák-magyar város-könyv — fájdalom — hallgat arról, hogy mit akarnak tenni a hatalmak; de a hírek ismét erőszak alkalmazásáról beszélnék. Ha azonban hat hatalom, vagy egyik közülük Törökországot elvesz egy területét és Görögországnak adja, ily aktus a nemzetközi jog szerint egyáltalán nem igazolható. Ez egyszerűen Törökország felosztása volna s ép ugy lenne igazolható, mint például Lütichnek Franciaország vagy Triestnek Oroszország részére való átadása. Azt mondják, Anglia ezt megígérte (Görögországnak, ez teljességgel alaptalan. Görögországnak határozottan megmondották, hogy nem ígérhetnek neki terület nagyobbit. Avagy jutalmat kapjon a Görögország azt, hogy 1877-ben nem támadta meg Törökországot? Hiszen akkor Irország pacifizációját után meg kellene jutalmazni azokat a börtöket is, kik földesuraikat agyon nem lötétek. Az ir ügy is, hogy a pár száz mérf. nagybított Görögország szembeállhat a szláv túlhatalommal, nevezetesen. Ily lehetetlen esélyre hátoruba becsökkenünk s a keleti kérdés erőszakos megoldását provokálunk; ez csak a félíg regényes irodalmi fanatizmusnak juthatott eszébe, s e mellett Irország állapota olyan, hogy figyelmünket még a legfontosabb külügyi dolgoktól is elvonja. Valóban szomorú sűrűsége a Törökországban való jó kormányzat iránti lelkesedésünknek, ha Irország nyugati részében olyan állapotokat látunk a melyek miatt még a szultán is szígyenelné magát. Fejtegette ezután Salisbury hogy a tervezett bírói üldözések hasztalanok mert az állapotok ezek által nem fognak javulni. Azt mondják, Irországnak enyhén kell bánni, mert Irországot egykor rosszul kormányozták. Amde a csendlen ütközés után a chamberlaini herceg is kegyetlen bánt a highlanderekkel. Jeffrey vértörvényseke Anglia közepén volt. A skótok és az angolok azért ma még sem lovik agyon földesuraikat. Ha Irország agrárius törvényeinek javítása szükséges, tegye meg ezt a parlament, de előbb biztosítva kell lenni egy civilizált állam legelső követelményének, tudniillik az élet- és vagyon-biztonságnak. Ez csak a fölkomposok elfogtatása és nem liberális részről való írgéretések vagy összeesküvés miatt vád alá helyezések által érhető el, mert az esküdtek előreláthatólag fölménto itéletet hoznak.

Teljesen ellentété ennek a beszédnek az, melyet Chamberlain kereskedelmi miniszter Birminghamban tartott, s melyből a következőket közölhetjük: Chamberlain azt mondta, hogy ha az angol nép a kormány mostani keleti politikáját ismerni akarja, olvassa el ismét tagjainak a legutóbbi válsztások előtt mondott beszédeit. A kormány tagjai az akkor kifejezett nézetektől egy hájszállyira sem tértek el — Gladstone sem, daczára gr. Károlyihoz intézett beszédének. Európa keletén egész népek szenvednek a legborzáltságosabb iga alatt. Anglia becsületével teljesen összeegyeztethetlen volna, ha mi most elmulasztanók azokat, vagy más hatalmakkal együtt vagy ezek belegyezésével, mostani szenvedéseikről megszabadítani. Ellenkezőleg tovább egy szabad nép legjobb ösztöneivel, ha a népeket meg akarók akadályozni abban, hogy a zsarnokság alól elvonják magokat, vagy közbelépnek oly czélból, hogy egy másik hatalmat megakadályozzunk annak megterezésében, a mit magunk talán vonakodunk megtenni. Irország a vonatkozólag Chamberlain azt mondta, hogy a mostani kormány, midőn a kormányra jutott, ugy találta a mostani helyzetet. Kötelességének tartja azonban, hogy Irország iránt igazságos legyen. A kormányunk kötelessége, ha lehet, módot találni arra, hogy 600,000 irországi börtének a földbirtokban némi jót és érdeket nyújtsion. Ezt meg kell valóstani, s sem a liga kihágásai, bármily sajnálatosak is voltak is azok, sem a földesurak paniqueja és a birtokos osztályok aggodalmi, nem fogják rábírní a kormányt, hogy egy újnyira is eltörjen attól az utól, melyet

